

JØRGEN SKØTT SØNDERBY
Storhedevejen 16
8850 Bjerringbro

Tilladelse efter §19 til udbringning af bioaske (sheaaske) på landbrugsarealer tilknyttet Storhedevejen 16, 8850 Bjerringbro

Dato: 22-07-2025

Sagsnr.: 25/10587
Sagsbehandler: vpxkk

Direkte tlf.: 87 87 86 08
Direkte e-mail: xkk@viborg.dk

Side 1 af 11

1. Ansøgning

Viborg Kommune har d. 3. april 2025 modtaget en ansøgning om tilladelse til udbringning af bioaske fra afbrænding af sheamel på arealer drevet af Jørgen Skøtt Sønderby, Storhedevejen 16, 8850 Bjerringbro. Landbruget drives under CVR nr. 11812082. Ansøgningen er indsendt af firmaet Miljøservice A/S. Der er efterfølgende indsendt supplerende oplysninger fra dig, Miljøservice og producenten af bioasken.

Ansøgningen er vedlagt en oversigt over de arealer, hvor der ønskes mulighed for at udbringe bioaske fra sheamel. Det samlede ansøgte udbringningsareal er 331,51 ha. Der ansøges om tilladelse til udbringning i planperioderne 2025/26, 2026/27 og 2027/28.

2. Afgørelse

På grundlag af de i sagen foreliggende oplysninger meddeler Viborg Kommune §19 tilladelse til udbringning af sheaaske på de ansøgte arealer drevet fra Storhedevejen 16, 8850 Bjerringbro med de stillede vilkår. Det er Viborg Kommunes vurdering, at §19 tilladelsen med de stillede vilkår for udbringning af bioaske, ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af miljøet.

§ 19 tilladelsen gælder kun for det ansøgte. Der må ikke ske udvidelse eller ændring i udbringningsarealerne, før ændringen er anmeldt og godkendt af Viborg Kommune.

Ejendommen skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser for drift af landbrugsregler – også selvom disse regler eventuelt måtte være skærpede i forhold til denne afgørelse.

Der gøres opmærksom på, at tilladelsen til enhver tid og uden erstatning kan ændres eller tilbagekaldes af hensyn til fare for forurening af vandforsyningsanlæg eller miljøbeskyttelsen i øvrigt¹.

¹ Jvf. §20 i Lovbekendtgørelse nr. 1093 af 11/10-2024 om miljøbeskyttelse

3. Udnyttelse og mulighed for at klage

Tilladelsen kan udnyttes, når den er meddelt. Dog skal der i hver planperiode indsendes mark- og gødningsplan med tilhørende markkort over de marker, hvor der planlægges udbringning af bioasken på, inden udbringningen sker. Tilladelsen er meddelt d. 22. juli 2025.

Afgørelsen er truffet med hjemmel i Miljøbeskyttelseslovens §19. Afgørelsen kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, jvf. §19 i Bioaskebekendtgørelsen.

4. Vilkår for §19 tilladelsen

Viborg Kommune tillader hermed det ansøgte på de nedenfor nævnte vilkår. Tilladelsen er givet på baggrund af ansøgningen og oplysningerne i sagen i øvrigt.

1. Tilladelsen omfatter udbringning af bioaske produceret af sheamel fra firmaet AAK Denmark A/S (= sheaaske).
2. Tilladelsen omfatter 53 marker, fordelt over hovedparten af det areal, som drives fra ejendommen på ansøgningstidspunktet. Oversigt over marknumre samt kort over arealerne fremgår af bilag 1.
3. Tilladelsen er gældende for perioden 1. august 2025 til 31. juli 2028 (planperioderne 2025/26, 2026/27 og 2027/28).
4. Der må maksimalt udbringes sheaaske svarende til de konkrete afgrøders behov for kalium. Heraf må der maksimalt udbringes sheaaske svarende til 50 kg plantetilgængeligt kalium efter 1. september – og udelukkende til marker med en afgrøde i vækst på dette tidspunkt. Ved en vandopløselighed af asken på 46% svarer det til tildeling af maksimalt 108 kg total-K/ha.
5. Udbringningen af sheaasken skal ske i overensstemmelse med kapitel 3-5 i Bioaskebekendtgørelsen og på nedenstående vilkår.
6. Udbringning af sheaaske skal følge Gødningsanvendelsesbekendtgørelsens regler for udbringning af gødning. Bioaske er i denne bekendtgørelse hverken defineret som organisk gødning eller som kunstgødning. Bioaske er ikke omfattet af reglerne omkring begrænsninger i udbringningsperioder, hvorfor det i princippet kan udbringes hele året, når blot kravet til optagelse af næringsstoffer iagttages.
7. Mindst 7 dage før hver udbringningsperiode skal der indsendes anmeldelse af udbringningen til Viborg Kommune. Anmeldelsen skal indeholde en markplan og gødningsplan med angivelse af, hvilke marker og i hvilke mængder, der påtænkes udbragt sheaaske i den pågældende udbringningsperiode samt markkort over disse marker. Der skal ligeledes medsendes dokumentation for konkret aftalt modtaget mængde sheaaske samt analyse af det parti sheaaske, som skal udbringes.

5. Beskrivelse af projektet

Sheamel er et restprodukt, som fremkommer i forbindelse med afbrænding af skaller af sheanødder.

Sheanødder stammer fra sheatræer, som vokser i nogle afrikanske lande. Nødderne koges og tørres, hvorefter de fragtes til en havn og udskibes til f.eks. Danmark. I Danmark modtager firmaet AAK, som producerer plantebaserede olier,

nødderne. AAK knuser og presser nødderne med henblik på at udvinde olie og fedt, som bruges til fødevarer og kosmetik.

Restproduktet er en tør skalrest, som kaldes sheamel. Det er denne skalrest, som afbrændes på AAK's forbrændingsværk på Aarhus havn. Derved fremkommer en bioaske, som benævnes sheaaske.

Sheaasken består dels af bundaske og dels af flyveaske. Flyveasken udgør 2/3 af produktionen. Begge askefraktioner har et højt indhold af næringsstoffet kalium (K) samt et mindre indhold af fosfor (P). En af forudsætningerne, for at affaldsprodukter må anvendes på landbrugsjord, er, at de indeholder næringsstoffer, som er relevante for plantevækst. Da både kalium og fosfor er primære næringsstoffer i plantegødsning, opfylder produktet dette krav.

Der er ansøgt om udbringning af aske fra bundaskefraktionen. Forholdet ml. fosfor og kalium i bundasken er 1:7. Det oplyses fra Miljøservice A/S, at analyser af plantetilgængeligheden af bundaskens kalium viser, at plantetilgængeligheden er 46% af det totale indhold af kalium.

Der ansøges om tilladelse til udspreddning af sheaaske i planperioderne 2025/26, 2026/27 og 2027/28 på i alt 331,51 ha markarealer, som drives fra ejendommen Storhedevejen 16. Det er ikke meningen, at alle de marker, der indgår i ansøgningen, skal tildeles sheaaske hvert år. Det oplyses, at asken planlægges udspreddt på græsmarkerne i sædskiftet om efteråret efter endt afgræsning/høst af græsslæt. Idet asken ikke nedbringes (nedharves, nedpløjes eller tilsvarende) i jorden, skal der ifølge reglerne i Bioaskebekendtgørelsen² gå mindst 6 måneder fra udbringning af asken til marken benyttes til enten afgræsning eller mekanisk høst af græs igen. Der stilles vilkår til sikring af dette (vilkår 5).

Der stilles ligeledes vilkår om, at Bioaskebekendtgørelsen grænseværdier for udspreddning af cadmium med bioaske overholdes (vilkår 5).

Ved udbringning af aske må der ikke udbringes flere næringsstoffer, end afgrøden har behov for og kan nå at optage. Det fremgår af Landbrugsstyrelsens oversigt over kaliumnormer til landbrugsafgrøder ([Kaliumnormer til landbrugsafgrøder 23-26.pdf](#)), at kløvergræsmarker har et kaliumbehov mellem 50 og 190 kg kalium/ha/år afhængigt af andelen af kløver i marken, udbyttet og hvorvidt marken er med i omdriften (= pløjes mindst hvert 5. år) eller den ligger med permanent (kløver)græs. På baggrund af analysen af sheaasken er det beregnet, at 1 tons aske indeholder 25,4 kg total-P og 182,5 kg total-K. I forhold til indholdet af kalium, kan der ved beregning af maksimal udbragt mængde korrigeres for plantetilgængeligheden i sheaaske. Med en plantetilgængelighed på 46% betyder det, at 1 tons aske indeholder 84 kg plantetilgængeligt kalium.

Der er i forbindelse med ansøgningen indsendt resultat af jordprøver for ejendommen. Jordprøverne viser, at kalium-tallene er enten middel eller høje i 80% af de testede marker. Der er derfor ikke baggrund for at overveje tilladelse til forhøjet tildeling af kalium i forhold til normerne.

² Jvf. §15 i bekendtgørelsen 732 af 9/7-2019 om Anvendelse af bioaske til jordbrugsformål.

6. Vurdering af den ansøgte udbringning

Det ansøgte omfatter anvendelse af bundaske fra forbrænding af sheamel.

Gødskningsmæssig værdi

Affaldsprodukter, der anvendes til jordbrugsformål, bør anvendes som erstatning for et normalt anvendt gødningsprodukt eller jordforbedringsmiddel. For sheaaskens vedkommende indeholder det dels en del fosfor (P), og dels store mængder kalium (K), hvilket betyder, at det kan erstatte andre næringsholdige gødninger. Indholdet af fosfor skal indregnes i gødningsplan og gødningsregnskab for arealerne.

Bemærk at markerne 201-0, 202-0, 203-0, 204-0 og 204-1 er beliggende indenfor oplandet til Rødsø, som er omfattet af det såkaldte skærpede fosforloft. Det betyder, at bedriftens samlede fosforloft skal korrigeres for, at fosforloftet for disse arealer er 30 kg P/ha.

Aske er desuden ret basisk (høj pH), og udspredning af aske vil derfor hæve pH i jorden på samme måde som ved tilførsel af kalk til jorden.

Hygiejnemæssige forhold

Sheamelet har gennemgået en forbrændingsproces til bioaske ved 1.000-1.100° C, hvorved eventuelle kim er neutraliseret. Man kan som udgangspunkt forvente, at udbringning af asken med en almindelig kalkspreader eller tilsvarende vil støve en del. Viborg Kommune har fra Miljøservice A/S modtaget videooptagelser af udspredning af hhv. sheaaske og almindelig landbrugskalk. Det fremgår af optagelserne, at udspredning af asken støver væsentligt mindre end udspredning af kalk. Der stilles derfor ikke særlige vilkår til begrænsning af støvgener i forbindelse med udspredningen.

Miljømæssige forhold

Deklarationen for sheaasken viser, at den har et vist næringsindhold af P og især K. Ved at tage højde for dette indhold af næringsstoffer, vil disse kunne optages af afgrøderne, som asken udsprede til.

Grænseværdierne for tungmetaller og miljøfremmede stoffer er overholdt. Grænseværdierne er fastsat i Bioaskebekendtgørelsens bilag 2.

Udbringningsarealet fremgår af bilag 1 til denne afgørelse.

Dioxiner

I forbindelse med forbrænding kan der ske produktion af dioxiner. Det kan ske ved temperaturer over 400 grader C, hvis der er klor til stede.

Sheamel indeholder ikke klor, hvorved der som udgangspunkt ikke vil dannes dioxiner under forbrændingen. Det er kun, hvis sheamelet f.eks. desinficeres med klorin på et eller andet tidspunkt i processen, at der vil kunne være risiko for dannelse af dioxiner. Viborg Kommune har ikke modtaget oplysninger om, at dette skulle være tilfældet.

Grundvand

Mark nr. 50-0 og dele af mark nr. 52-0 og 55-0 er beliggende indenfor et af de af Naturstyrelsen udpegede nitratfølsomme indvindingsområder (NFI) men udenfor det pågældende NFI-områdes boringsnære beskyttelsesområde (BNBI). Det samme gør sig gældende for en mindre del af mark 81-0.

En lille del af mark nr. 81-0 ligger indenfor indvindingsoplandet til Vindum Vandværk. Grundvandets strømningsretning ved udspretningsstedet vurderes at være sydøstlig mod Gudenåen. Jordbunden i området er hovedsagelig sand og grus. På baggrund af ovenstående vurderes det, at der ikke er risiko for forurening af vandværkets indvindingsboringer ved udspretning af sheamel på den del af marken der ligger indenfor indvindingsoplandet.

Kvælstof – i form af nitrat - er meget mobilt i jorden. Der vil derfor være en risiko for udvaskning af kvælstof i nitratfølsomme indvindingsområder for drikkevand, hvis der tildeles mere kvælstof, end planterne optager. Men da bioasken ikke indeholder kvælstof, vurderes det, at der ikke er risiko for nedvaskning af kvælstof som følge af gødskning med bioasken.

Bioasken indeholder 25,4 kg total P/tons. Fosfor (P) er ikke særligt mobilt i jorden, hvorfor den del af den udbragte fosfor, som evt. ikke optages af afgrøden i år 1, vil blive liggende i den øvre jord, og kan optages af næste års afgrøde, såfremt det er på en plantetilgængelig form. Fosfor, der udbringes med bioasken skal indregnes i bedriftens fosforkvote.

Der er et højt indhold af kalium (K) i bioasken, idet den indeholder 182,5 kg K/tons. Kalium er – specielt på sandede jorde – meget mobilt i jorden, og såfremt der udbringes overskydende kalium i forhold til afgrødens behov, vil det langt hen ad vejen være udsat for udvaskning. Der er på den baggrund stillet vilkår om, at der ikke må tildeles væsentligt større mængder aske, end den retningsgivende norm for afgrødernes behov for kalium. Der er ligeledes stillet vilkår om maksimal tildeling af kalium med bioasken efter 1. september for at sikre, at afgrøden kan nå at optage næringsstofferne i asken inden væksten går i stå, og der dermed er risiko for udvaskning af overskydende næringsstoffer.

Indholdet af tungmetaller og miljøfremmede stoffer i bioasken ligger på 14-17 % af grænseværdierne, og indholdet af cadmium er mindre end 10 % af grænseværdien. Disse stoffer anses derfor ikke for at kunne påvirke grundvandet som følge af udbringningen.

Samlet set vurderes det, at udbringningen af sheaasken ikke vil være til fare for grundvandet.

Overfladeafstrømning

En stor del af udbringningsarealerne ligger ikke direkte op til større vandløb. Men en del af markerne (mark 90-0, 91-0, 92-0 og 93-0) ligger tæt på afvandingsgrøfter m.v. til Nørreåen. Markerne 131-0, 132-0, 133-0, 135-0 og 136-0 grænser op til Korreborg Bæk. Markerne 15-0, 16-0, 17-0, 18-0 og 43-0 grænser op til Kanalen og markerne 4-0, 4-1, 122-0, 126-0, 127-0 og 127-1 grænser op til Mørbæk. Bortset fra mark 4-0 og 122-0 er ovenstående marker er imidlertid beliggende på arealer, der skråner mindre end 6°. Der vil derfor ikke være risiko for overfladeafstrømning til vandløb, når de almindelige dyrkningsregler og god landmandspraksis overholdes. I forhold til marker på arealer, der skråner mere end 6°, er der i Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen³ indsat særlige forholdsregler til beskyttelse mod afstrømning til vandløb. Når disse regler følges, vurderes det, at der ikke vil være væsentlig risiko for afstrømning af udbragt sheaaske til vandløb.

³ Jvf. §10, stk. 9 i bekendtgørelse 931 af 16/7-2024 om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning

Vurdering i forhold til beskyttet natur - herunder Natura 2000

Der er flere marker, som er omfattet af §3 beskyttelse. F.eks. 57-0, del af 59-0, del af 59-2, 87-1, del af 41-0, 41-1, 4-3, 4-2

Udbringningsarealerne omfatter ikke arealer, som er beskyttet efter §3 i Naturbeskyttelsesloven. Da næringsstofferne i sheaasken træder i stedet for tilsvarende næringsstoffer udbragt med andre former for gødning, vil en evt. nuværende randpåvirkning af §3 beskyttede arealer ikke forandres som følge af udbringning af sheaaske. Det vurderes derfor, at udbringningen af sheaaske på de ansøgte marker ikke særskilt vil påvirke de §3 beskyttede områder.

Det er et krav ifølge Habitatbekendtgørelsen, at der skal foretages en vurdering af, om tilladelsen kan give anledning til, at Natura 2000 områder påvirkes væsentligt.

Nærmeste Natura 2000 områder er N30 "Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådal, Skravad Bæk", som grænser ned til de nordligst placerede marker 90-0, 91-0, 92-0 og 93-0 samt ligger 270 meter nord for markerne 130-0 og 61-0. Alle øvrige marker ligger længere væk fra både dette og andre habitatområder. Den store gruppe af marker ligger mere end 3 km syd for habitatområdet.

I tilknytning til mange af markerne ligger forskellige naturarealer, som enten er fredet efter §3 i Naturbeskyttelsesloven eller beskyttede naturtyper indenfor Natura 200 området N30. Udbringning af sheaaske vil træde i stedet for udbringning af andre former for gødning, og askens indhold af fosfor registreres i landbrugets gødningsplan og gødningsregnskab. Der vil ikke ske større påvirkning fra næringsstofferne i asken, end der ville fra andre typer af udbragt gødning.

Det er Viborg Kommunes vurdering, at udbringningen af biokul ikke vil bevirke nogen tilstandsændring på hverken §3 beskyttede naturtyper eller Natura 2000 områder.

Viborg Kommune har ikke kendskab til, at der skulle leve bilag IV-arter i tilknytning til udbringningsarealerne. I forhold til dyrkning af arealerne vil udbringning af bioaske ikke adskille sig fra udbringning af andre typer af organisk gødning. På den baggrund vurderes det, at udbringningen ikke vil kunne påvirke eventuelle Bilag IV-arter væsentligt.

Habitatvurdering i forhold til kvælstof- og fosforudvaskning til overfladevand

Indholdet af fosfor i bioasken vil blive indregnet i gødningstildelingen og indgå i gødningsregnskabet for ejendommen. Der vil derfor ikke være tale om ekstra tildeling af næringsstoffer i forhold til gødsning med andre typer gødninger. Hvad angår kalium vil de stillede vilkår bidrage til, at en eventuel nuværende udvaskning af kalium fra arealerne ikke vil blive forøget.

Alle de ansøgte marker ligger i oplandet til Randers Fjord (inderfjorden). Afvanding fra markerne sker via flere bække og vandløb til Nørreå, hvorfra vandet løber til Randers Fjord.

På baggrund af, at de tildelte næringsstoffer i sheaasken erstatter andre mulige tildeling af gødning, er det Viborg Kommunes vurdering, at det ansøgte hverken i sig selv eller i kumulation med andre projekter kan påvirke Randers Fjord, og at hensynet til overfladevand er varetaget i overensstemmelse med Habitatbekendtgørelsens § 7.

Lugtgener

Under udbringning af sheaaske forventes det ikke, at der vil være lugtgener da sheaasken er et tørt materiale, som ikke afgiver lugt. Det vurderes derfor, at naboer til udbringningsarealerne ikke vil opleve lugtgener som følge af udbringning af asken.

7. Vurdering af behov for VVM-screening efter VVM-bekendtgørelsen

På baggrund af, at der ikke er ansøgt om opbevaring af sheaaske, men alene udbringning af dette, har Viborg Kommune vurderet, at projektet ikke er omfattet af VVM-bekendtgørelsens bilag 2. Der er derfor ikke krav om udarbejdelse af VVM-screening.

8. Lovgrundlag

Tilladelsen er givet på følgende lovgrundlag fra Miljøministeriet:

- Lov om Miljøbeskyttelse - lovbek. nr. 48 af 12. januar 2024 (Miljøbeskyttelsesloven)
- Bekendtgørelse om anvendelse af bioaske til jordbrugsformål - bek. nr. 732 af 9. juli 2019 (Bioaskebekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter – bek. nr. 4 af 3. januar 2023
- Bekendtgørelse om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning – bek. nr. 931 af 16. juli 2024 (Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen)

9. Yderligere oplysninger

Viborg Kommune har åbenhed om sin sagsbehandling. Offentligheden bliver orienteret om breve til og fra Kommunen på en postliste på Kommunens hjemmeside. Det betyder, at alle har mulighed for at se hvilken post der er i sagen.

Har du spørgsmål, kan du kontakte mig på telefon eller e-mail.

10. Bilag

1. Kort og oversigtsskema over udbringningsarealerne
2. Analyseresultat for indholdet af næringsstoffer, tungmetaller m.v. i sheamelet

11. Kopi af denne afgørelse er sendt til

- Miljøservice A/S v/Mogens Jensen, mail mogens@miljoeservice.dk

12. Afgørelsen har været sendt 2 uger til udtalelse hos

- Fødevarestyrelsens Veterinærafdeling, VeterinærNord, Rosenholmvej 15, 7400 Herning, mail: 10@fvst.dk
- Styrelsen for Patientsikkerhed, Tilsyn og Rådgivning Vest, mail: trvest@stps.dk

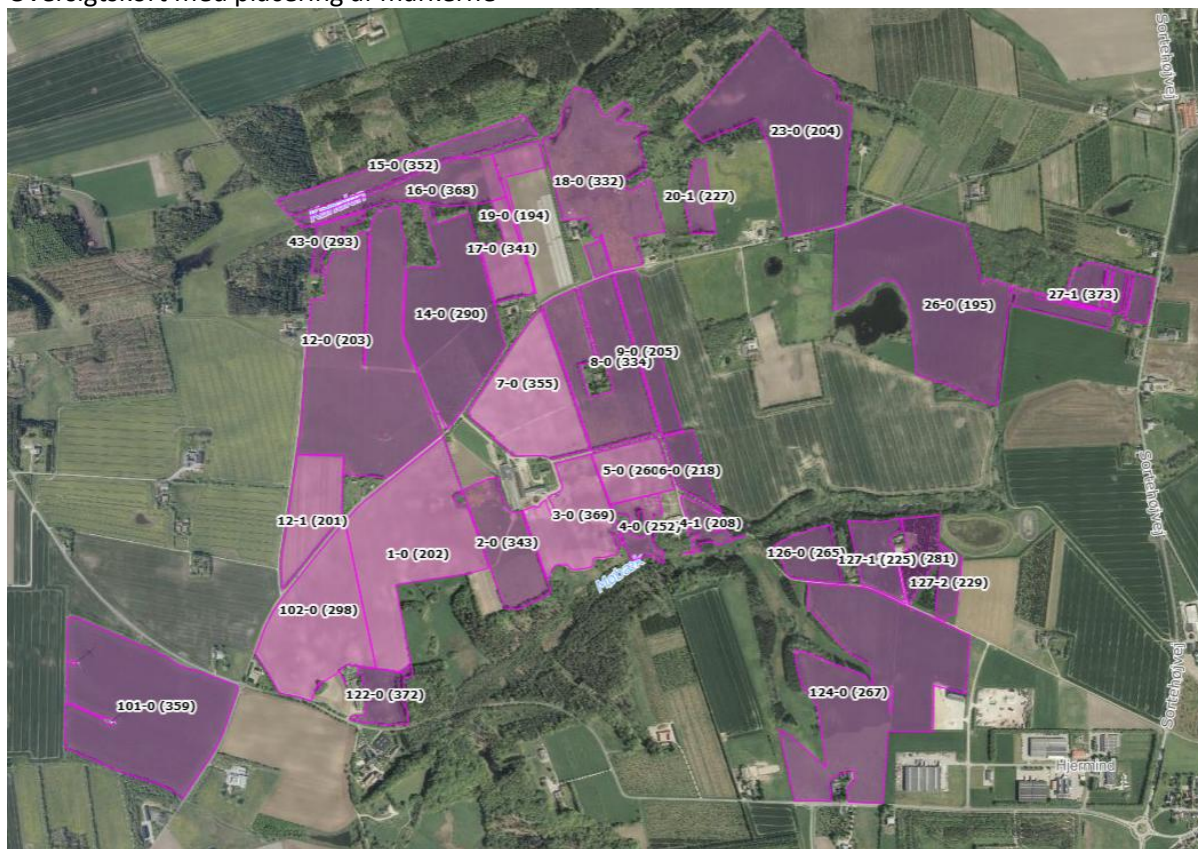
Høringen har ikke givet anledning til bemærkninger fra de to styrelser.

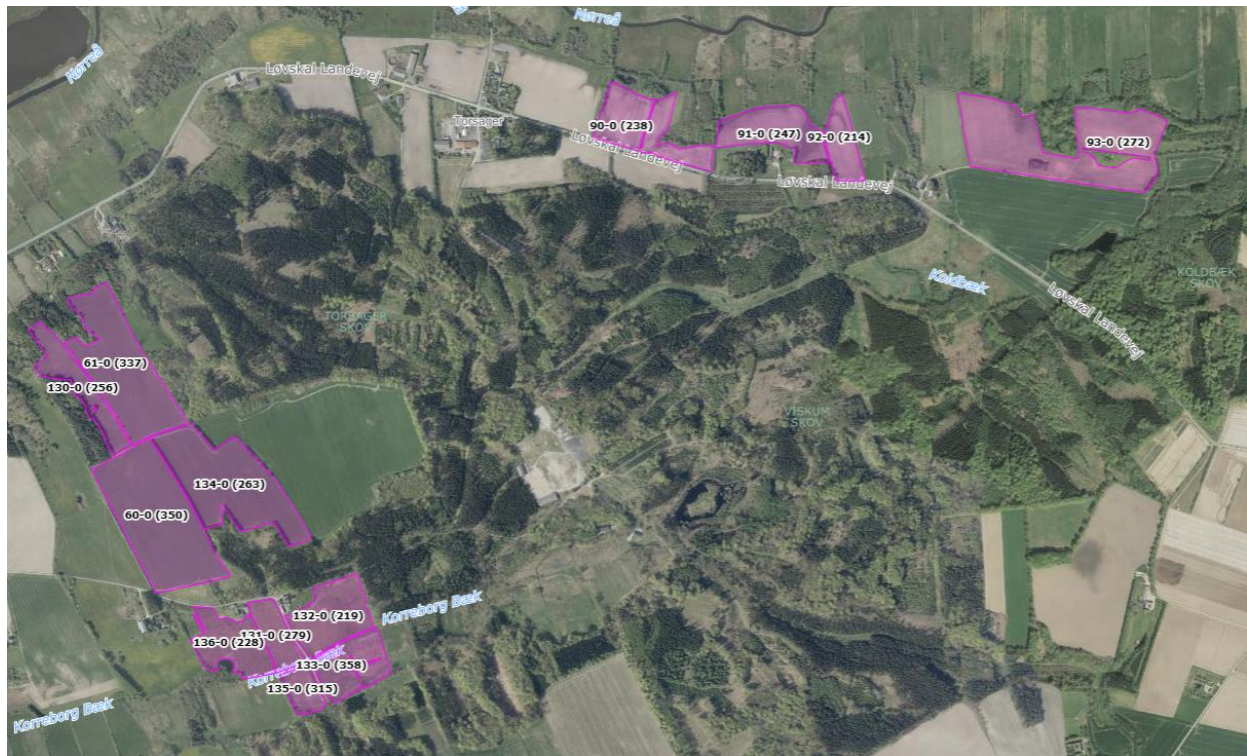
Med venlig hilsen

Karin Stavnskær
Miljømedarbejder

Bilag 1. Kort og oversigtsskema over udbringingsarealerne

Oversigtskort med placering af markerne

Liste over marknumre og markstørrelser

Markblok nr.	Mark nr.	Areal, ha		Markblok nr.	Mark nr.	Areal, ha
539251-62	1-0	12,67		537248-79	81-0	4,60
539251-71	2-0	4,59		537248-75	82-0	1,12
539251-81	3-0	5,52		538248-21	87-0	2,32
540251-20	4-0	1,43		538255-09	90-0	4,58
540251-20	4-1	1,15		538255-78	91-0	3,82
540251-31	5-0	2,86		538255-98	92-0	1,99
540251-43	6-0	1,62		539256-31	93-0	11,37
539251-85	7-0	7,88		538250-46	101-0	15,37
540251-16	8-0	8,33		539251-62	102-0	9,15
540251-25	9-0	2,79		539250-45	122-0	1,90
539251-44	12-0	18,95		540250-67	124-0	18,33
539251-44	12-1	4,09		540251-71	126-0	2,15
539251-79	14-0	10,70		540250-98	127-0	1,89
539252-62	15-0	4,04		541251-01	127-1	2,35
539251-79	16-0	4,04		541250-08	127-2	1,07
539251-79	17-0	2,31		536255-51	130-0	3,15
540252-01	18-0	10,22		537254-02	131-0	1,99
539251-79	19-0	1,25		537254-34	132-0	4,09
540252-51	20-1	1,20		537254-43	133-0	3,25
540252-62	23-0	13,42		537254-08	134-0	9,00
540251-98	26-0	15,43		537254-22	135-0	1,38
541251-48	27-1	3,89		536254-92	136-0	3,56
539252-40	43-0	0,90		530265-65	201-0	5,54
536254-87	60-0	10,31		531265-05	202-0	7,39
536255-63	61-0	8,34		531265-01	203-0	13,27
539249-15	72-0	24,52		531264-18	204-0	7,20
				531264-18	204-1	7,23

Bilag 2. Analyseresultat for indholdet af næringsstoffer, tungmetaller m.v. i sheamel

Analyserapport 535059 - Side 1 af 1

